

N:o 42.

Ank. till Riksd. Kansli den 20 Mars 1877, kl. 2 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts förslag om beviljande af statsbidrag till förbättrande af hamnen vid Oskarshamn.
(R. A.)*

I den nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att såsom bidrag till utförande af de utaf t. f. adjutanten i östra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, Löjtnanten i väg- och vattenbyggnadscorpserna G. Hammarström, enligt upprättad plan, föreslagna arbeten till förbättrande af hamnen vid Oskarshamn bevilja staden dels ett anslag af 40,000 kronor dels ock, på vilkor, som Riksdagen kunde finna godt bestämma, ett lån likaledes å 40,000 kronor, samt härå afräkningsvis för år 1878 anvisa, af anslagsbeloppet, 20,000 kronor och, af lånet, likaledes 20,000 kronor.

Utskottet, som i mom. 12:o af sitt Utlåtande N:o 24 förmält sig komma att under riksdagens lopp om denna framställning afgifva särskildt yttrande, får härmed sådant yttrande meddela.

Utaf det vid den nådiga propositionen fogade statsrådsprotokoll öfver civilärenden den 8 sistlidna Januari (Bil. N:o 5 a, sid. 150—154) jemte öfriga, Utskottet tillställda handlingar inhemtas, att stadsfullmäktige i Oskarshamn i den underdåniga ansökning, deruti de anhållit om bidrag af allmänna medel för ordnandet af stadens hamn, andragit, bland annat, att vid nämnda hamn, som för 20 år tillbaka saknade nästan alla erforderliga byggnader, sedermera betydliga arbeten utförts i ändamål att utvidga och förlänga skeppsbron; att en ny hamn för fiskbåtar blifvit byggd och derinvid ett rymligt salutorg anlagdt; att staden, som saknat tidsenliga kommunikationer med det inre landet, deltagit i aktieteckningen för åvägbärande af jernvägen emellan Nässjö och Oskarshamn med en summa af 200,000

kronor; att för anskaffande af ett ångmudderverk till underhållande och förbättrande af hamnen, samt för utförande af smärre byggnader derstädes, utgifvits en summa af 57,300 kronor; att, enär tolagsersättningsmedlen, hvilka exempelvis för år 1874 utgjort allenast 1,504 kronor 43 öre, måst användas till reparation af tullhuset samt anskaffande af inventarier för tullverkets behof, de enda inkomster staden egt till sitt förfogande för alla dess ofvan berörda, med flera uppgifna, utgifter utgjorts af hamnagifter, hvilka, ehuru enligt gällande taxa, utgående för så väl ankommande som afgående fartyg samt för alla så väl inkommande som utgående varor, med belopp, som i allmänhet icke understege motsvarande afgiftsbelopp vid andra hamnar inom länet, för år 1874 belöpt sig till endast 6,827 kronor 67 öre; att stadens rymliga, djupa och under nästan hela året för sjöfarten tillgängliga hamn, hvori årligen flere hundra fartyg och båtar in- och utklarerades, likväl, jemlikt Löjtnanten Hammarströms betänkande med dertill hörande kostnadsförslag och ritningar, kräfde åtskilliga förbättringar, hvilka vore af vigt ej blott för rörelsen i staden och för de orter, som gränsade derintill eller vore belägna utmed den till staden ledande jernvägen, utan äfven för sjöfarten i allmänhet; men att kostnaderna för dessa hamnarbeten, uppgående till ett belopp af 217,308 kronor 80 öre, svårigen kunde af stadens invånare bestridas och i alla händelser skulle blifva alltför betungande, derest icke bidrag af allmänna medel dertill erhöles; samt att på grund häraf stadsfullmäktige, som afsett att betäcka en tredjedel af nämnda kostnadsbelopp medelst enskildt lån, i underdånighet anhölle, att Kongl. Maj:t måtte bereda staden, för ett tidsenligt ordnande af dess hamn samt uppförande af kaj- och andra dithörande byggnader, dels ett anslag utan återbetalningsskyldighet till en tredjedel af den beräknade kostnaden, och dels ett lån likaledes till en tredjedel deraf, eller för hvardera af dessa ändamål ett belopp i afrundadt tal af 72,440 kronor.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet har i afgifvet yttrande öfver stadsfullmäktiges berörda ansökning, bland annat, anført, att Oskarshamn, som först för omkring tjugu år sedan erhöill stadsprivilegier och varit nästan uteslutande hänvisadt till sina egna krafter, förmått icke allenast på ett fullt tillfredsställande sätt fullgöra sina nya åligganden såsom stapelstad, utan ock derjemte utveckla och förkofra sig till den grad, att stadens så väl handel och sjöfart som folk-mängd under nämnda 20 år mer än fördubblats; samt att denna märkliga tillväxt otvifvelaktigt ådagalade å ena sidan en hedrande företagsamhet hos stadens invånare, men också å andra sidan, att staden, i följd af sitt förmånliga läge och den der varande hamnens lämplighet för en vidsträckt sjöfart, måste vara af icke ringa vigt och betydelse för den landsbygd, som utgjorde Oskarshamns genom jernvägen mer och mer utbredda handelsområde; och har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, på dessa och de af stadsfullmäktige anförda skäl, samt då hamnen beagnades för vinterpostfarten mellan Gotland och fasta landet, på sätt ofvan-

berörda statsrådsprotokoll utvisar, hufvudsakligen förordat den gjorda framställningen till nådigt bifall.

Härefter har chefen i östra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, Öfverstelöjtnanten A. Grafström i afgifvet, af väg- och vattenbyggnads-styrelsen infordradt utlåtande, jemte det han förordat beviljande af statsbidrag till ifrågavarande hamnbyggnadsarbete, dock tillstyrkt, att vid bestämmandet af detta statsbidrag måtte från den uti kostnadsförslaget upptagna slutsumman . . . kronor 217,308: 80. afdragas de beräknade kostnaderna för iståndsättande af kajen emellan punkterna C och D å den ingifna planritningen kr. 24,950: — samt för jernvägsspår „ 12,600: — äfvensom för ett tillärnadt transitoupplagsmagasin „ 48,008: 80 „ 85,558: 80.

af hvilka arbeten Grafström ansett de båda förstnämnda böra bekostas af Nässjö—Oskarshamns jernvägsaktiebolag, och det sistnämnda af staden ensam; börande kostnadsförslaget slutsumma sålunda enligt Grafströms åsigt nedsät-
tas till kronor 131,750: —

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som emot planen i öfrigt icke funnit något att anmärka och för egen del instämt uti de af Grafström uttalade åsigter, har, enär Oskarshamns stad genom ej mindre sin under de senare åren med statslånebidrag till belopp af 75,000 kronor utförda dockbyggnad, än äfven den der anlagda mekaniska verkstad med varf vunnit en viss betydelse för skeppsfarten på landets ostkust, hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen föreslå detta hamnbyggnadsföretag till erhållande af understöd dels såsom anslag utan återbetalningsskyldighet med 40,000 kronor, dels ock såsom lån med likaledes 40,000 kronor, under vilkor att planen i sin helhet komme till utförande.

Af den för utförande af berörda hamnförbättringsarbeten upprättade plan med dertill hörande ritningar har Kongl. Maj:t funnit framgå, att de arbeten, som nu afsåges att utföra, utgjordes dels af en på stenkistor och faskiner uppförd kajbyggnad af granit, utmed hvilken kajbyggnad jernvägsspår till förbindelse med jernvägsstationen skulle utläggas, dels ock af utfyllning i den gamla båthamnen, hvaraf endast bibehölles för trafiken på Öland en mindre del, hvilken dock vid behof lätt kunde utvidgas åt Garnholmen; och då utan tvifvel hamnen i Oskarshamn, hvilken stad såsom ändpunkt för en längre, med statens stambanor sammanhängande, enskild jernväg vore till stort gagn för vidsträckta nejder i det inre landet, äfvenledes, till följd af derstädes i sjöfartens intresse redan vidtagna anläggningar, egde stor betydelse för sjöfarten i allmänhet på rikets östra kust, har Kongl. Maj:t, i betraktande jemväl af de stora uppoffringar Oskarshamns samhälle inom en kort tidrymd fått vidkännas för stadens ordnande och för beredande af

jernvägskommunikation, hos Riksdagen föreslagit statsbidrags beviljande för ändamålet, på sätt och till belopp, här ofvan uppgifvits.

Lika med Kongl. Maj:t finner Utskottet de ifrågasatta hamnbyggnadsarbetena vid Oskarshamn vara så gagneliga för det allmänna att statsbidrag för deras utförande må kunna beviljas.

Deremot anser Utskottet, efter inhemtad kännedom om nämnda samhälles ekonomiska ställning, det ingalunda vara behöfligt, att någon del af statsbidraget utgår såsom anslag utan återbetalningsskyldighet. För att komma i tillfälle bedöma, huruvida ett sådant behof kunde i verkligheten förefinnas, har Utskottet dels från Kongl. Statistiska centralbyrån och dels från magistraten i Oskarshamn införskaffat uppgifter i de afseenden, som kunde på bedömandet af berörda fråga inverka. Dessa uppgifter utvisa för de två senaste åren följande inkomstbelopp:

		år 1875.	år 1876.
hamnafgifter för lossade voror	kronor	440: —	940: 05.
„ „ lastade „	„	2,220: —	3,351: 04.
„ „ fartyg	„	8,745: 97.	12,171: —
tullafgifter för införda varor, hvilka, om än ej utgörande en inkomst för staden, likväl torde vara en ej oväsentlig mätare af dess förmåga att bära utgifter	„	20,531: 93.	34,310: 09.
inkomster af bränvinsförsäljning:			
a) utskänknings- och minuteringsafgifter	„	5,044: 92.	7,408: 66.
b) vinstmedel	„	51,361: 92.	60,187: 78.

Dessa siffror utvisa för stadens samtliga, jemte de egentliga utskylderna, väsentligaste inkomstposter en betydlig stegring. Utskylderna åter äro i Oskarshamn bestämda efter ett förhållande till bevillningen, som vida understiger samma bevillningsprocent i åtskilliga andra, med statsbidrag till hamnanläggningar understödda stadssamhällen. Så utgå för år 1875, det senaste år, för hvilket Utskottet har sig ifrågavarande förhållanden bekant, utskylderna i Oskarshamn efter 1,75 per bevillningsriksdaler, medan de för samma år utgöra, i Ystad 4,9 och i Trelleborg 5,95 per bevillningsriksdaler.

Än mer, det till Statistiska centralbyrån senast öfverlemnade sammandrag af de utaf stadsfullmäktige granskade räkenskaperna för Oskarshamn, för år 1875, gifva vid handen, att stadens inkomster under året, 93,023 kronor 57 öre, öfverstigit årets *samtliga* utgifter, räntor och amortering å upptagna lån inberäknade, 69,584 kronor 35 öre, med 23,439 kronor 22 öre. Af berörda inkomster uppgå, såsom ofvan nämnts, endast vinstmedlen å bränvinsförsäljningen till 51,361 kronor 92 öre; och således skulle användandet under några få år af endast denna inkomstpost, hvilken, såsom ofvan visats, för år 1876 stegrats till

60,187 kronor 78 öre, vara tillräcklig till bestridande af hela kostnaden för det ifrågasvarande hamnbyggnadsföretaget.

Stadens inkomster äro således, jemförda med utgifterna, i sig sjelfva rikliga, äro i uppgående och kunna antagligen utan svårighet än ytterligare, om kommunen pröfvar skäligt, genom beskattning ökas. Vid sådant förhållande, och då staden således synes ega full tillgång till gäldande af ränta och amortering å hela det kostnadsbelopp, som kan för de ifrågasatta arbetena erfordras, kan Utskottet ej tillstyrka Riksdagen att anvisa någon del af det begärda beloppet såsom anslag utan återbetalningsskyldighet eller att för ändamålet bevilja statsbidrag på vilkor i öfrigt, som kunna för staten vara förenade med någon uppoffring. Utskottet anser alltså det af Kongl. Maj:t äskade beloppet böra utgå helt och hållet såsom lån, och mot fem procent ränta, samt hemställer,

att Kongl. Maj:ts nädiga proposition må på det sätt af Riksdagen bifallas, att såsom bidrag till utförande af de enligt upprättad plan föreslagna arbeten till förbättrande af hamnen vid Oskarshamn må beviljas staden Oskarshamn ett lån af åttatio tusen kronor, att utgå från Riksgäldskontoret och återbetalas på det sätt att årligen, till dess lånet blifvit till fullo guldet, å ursprungliga lånekapitalet, till så stor del, som deraf blifvit lyftad, till Riksgäldskontoret inbetalas sex procent, hvaraf först godtgöres fem procent ränta å det vid hvarje särskild förfallotid oguldna kapitalbelopp, och återstoden utgör kapitalafbetalning, samt på vilkor i öfrigt, som Kongl. Maj:t må ega bestämma; äfvensom att Riksdagen må, i afräkning härå, för år 1878 anvisa fyratio tusen kronor.

Stockholm den 20 Mars 1877.

På Stats-Utskottets vägnar:

Carl Ekman.

Reservation:

af Herr *Liss Olof Larsson*: "I öfverensstämmelse med det beslut Andra Kammaren fattat i afseende å beviljad lånunderstöd till Strömstad och Söderhamn föreslås, att efter orden "må beviljas staden Oscarshamn ett lån af åttatiosen kronor, att utgå från Riksgäldskontoret" må *tilläggas* orden "men med skyldighet för Statskontoret att för lånets belopp Riksgäldskontoret godtgöra".